

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ

ΣΗΜΕΙΑ ΑΝΤΙΦΩΝΗΣΗΣ
ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ κ. ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΥ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΚΗΡΥΞΗ ΤΟΥ ΩΣ ΕΠΙΤΙΜΟΥ ΔΗΜΟΤΗ
ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ
Ανώγεια, 13.8.2017

Κύριε Δήμαρχε,

Σας ευχαριστώ θερμώς για την μεγάλη τιμή την οποία σήμερα μου περιποιείτε, υπό την ιδιότητά μου ως Προέδρου της Δημοκρατίας, απονέμοντάς μου τον τίτλο του Επίτιμου Δημότη Ανωγείων. Ενός ηρωικού, με όλη τη σημασία της λέξης, Τόπου, του οποίου η συνεχής παρουσία στους μεγάλους υπέρ του Έθνους αγώνες, καθώς και οι μοναδικές θυσίες στις οποίες υποβλήθηκαν οι κάτοικοί του κατά την διάρκεια αυτών των αγώνων, προσέδωσαν απολύτως δικαίως στα Ανώγεια μian άκρως ξεχωριστή θέση στην Ιστορία μας.

I. Επιτρέψατέ μου, λοιπόν, ν' αναφερθώ, έστω και δι' ολίγων, σε ορισμένες κρίσιμες περιόδους της λαμπρής Ιστορίας του Τόπου σας:

A. Τα Ανώγεια κατοικήθηκαν για πρώτη φορά πριν από το 1182, οπότε η Κρήτη μοιράστηκε στα δώδεκα αρχοντόπουλα του Βυζαντίου και παραχωρήθηκαν στην οικογένεια των Φωκάδων, αργότερα Καλλέργηδων. Τότε απέκτησαν και την ονομασία "Βασιλικά Ανώγεια", καθώς ανήκαν στους βασιλικούς άρχοντες.

B. Το 1648 ήλθε η τουρκική κατάκτηση, έγιναν βακουφικό (μοναστηριακό) χωριό και, παράλληλα, αναδείχθηκαν σε σπουδαίο επαναστατικό κέντρο, αφού οι Ανωγειανοί ουδέποτε υποτάχθηκαν κατ' ουσίαν. Μάλιστα, τον Μάιο του 1822, στη θέση Σκλαβόκαμπος Μαλεβιζίου, οι πρόγονοί σας Ανωγειανοί νίκησαν τους Τούρκους, έχοντας ως αρχηγό τους τον Βασίλη Σμπάκο. Το γεγονός αυτό στάθηκε αφορμή ώστε, στις 14 Ιουλίου του 1822, ο Σερίφ Πασάς να λεηλατήσει και να πυρπολήσει το χωριό των Ανωγείων, καθώς το βρήκε ερημωμένο, με τους κατοίκους του να πολεμούν στη Μεσσαρά.

Γ. Λίγο πριν από την επανάσταση του 1866, έλαβε χώρα στα Ανώγεια η Συνέλευση για την εκλογή αντιπροσώπων των οπλαρχηγών της Ανατολικής Κρήτης. Η θυσία του ιδεαλιστή Γαριβαλδινού επαναστάτη, Εμμανουήλ Σκουλά, μιας από τις αγνότερες και γι' αυτό ωραιότερες μορφές του Κρητικού Αγώνα, στο Ολοκαύτωμα του Αρκαδίου, το ίδιο έτος, προσθέτει μian ακόμη ένδοξη σελίδα στην λαμπρή Ιστορία σας. Το 1867 ο Ομέρ πασάς κατέλαβε τα Ανώγεια και το Νοέμβριο του ίδιου έτους ο Ρεσιζ πασάς προέβη στην πυρπόλησή τους, δεύτερη φορά στην ιστορία των Ανωγείων και 45 μόλις χρόνια μετά την προαναφερθείσα, πρώτη πυρπόλησή τους.

Δ. Οι κάτοικοι των Ανωγείων έλαβαν μέρος στην επανάσταση του 1897 καθώς και στους υπόλοιπους απελευθερωτικούς αγώνες. Θα μπορούσε, λοιπόν, κανείς να υποστηρίξει ότι ο Κρητικός 19^{ος} αιώνας -με τα Κινήματα και τις Επαναστάσεις, ειδικότερα την εθελουσία του Αρκαδίου και τα Ολοκαυτώματα των Ανωγείων το 1822 και το 1867- αποτέλεσε μόνιμη πηγή έμπνευσης για την αντιμετώπιση των μεγάλων προκλήσεων, όπως αυτές εκδηλώθηκαν στις αρχές του 20^{ου} αιώνα. Και τούτο διότι μαχητές και επαναστάτες απ' όλη την Κρήτη θα συναντηθούν με τους Ηπειρώτες και τους Μακεδόνες στα μέτωπα των Βαλκανικών Πολέμων και του Πρώτου Παγκόσμιου Πολέμου, στα οποία πολλοί εξ αυτών θα πέσουν ηρωϊκώς μαχόμενοι «υπέρ Πατρίδος».

II. Η κορύφωση, όμως, της προσφοράς των Ανωγειανών στην Πατρίδα πραγματοποιείται κατά την Μάχη της Κρήτης και την Εθνική Αντίσταση.

Α. Όλα ξεκίνησαν όταν, το 1941, ιδρύθηκε στα Ανώγεια η *Επιτροπή Απελευθερωτικής Δράσης*. Τα Ανώγεια υπήρξαν ένας από τους πυρήνες της Αντίστασης στην Κρήτη, και κατά την απαγωγή του στρατηγού Κράιπε αποτέλεσαν σταθμό στην διαδρομή που αποφασίσθηκε από τους Κρήτες αντιστασιακούς και τους Άγγλους συμμάχους ότι πρέπει ν' ακολουθηθεί για την φυγάδευσή του στην Αφρική. Είναι άκρως αποκαλυπτικά της δράσης των Ανωγειανών κατά των Ναζι κατακτητών τα όσα αναφέρει ο Γενικός Διοικητής Κρήτης, Μανούσος Βολουδάκης, στην από 9

Μαρτίου του 1945 αποσταλείσα «Έκθεσή» του (αριθ. πρωτ. 3523) προς τα Υπουργεία Συγκοινωνιών, Οικονομικών, Γεωργίας και Πρόνοιας στην Αθήνα. Με την οποία ζητεί την εκ μέρους τους υποστήριξη της ανάπτυξης των Ανωγείων, αίτημα το οποίο στηρίζει στην μακραιώνη προσφορά των Ανωγείων στην Πατρίδα μας, καθώς και στις ανάγκες τις οποίες ο Τόπος σας την εποχή εκείνη έπρεπε επειγόντως να καλύψει. Τονίζεται, λοιπόν, μεταξύ άλλων, στην εν λόγω έκθεση ότι: «Αμέσως μετά την κατάληψιν της Κρήτης σχηματίζουν οι Ανωγειανοί οργάνωσιν Απελευθερωτικού Αγώνος εις την οποίαν ορκίζονται την 15^{ην} Αυγούστου 1941 και λαμβάνονται αι πρώται φροντίδες της περισυλλογής, περιθάλψεως και αποστολής εις Αφρικήν των Συμμάχων. Οργανώνεται η συμμαχική κατασκοπεία και εγκαθίσταται μόνιμος σταθμός ασυρμάτου υπό τον Γενικόν Αρχηγόν Αντισυνταγματάρχη Τόνη της Αγγλικής κατασκοπείας». Τοιουτοτρόπως, η κωμόπολη των Ανωγείων κατέστη «κέντρον προστασίας και φιλοξενίας παντός καταδιωκομένου υπό των Γερμανών και της μεταφοράς τούτων εις Αφρικήν ως και τόπος αποκρύψεως του απαχθέντος Γερμανού Στρατηγού Κράιπε». Αξιζει, μάλιστα, να τονισθεί ότι η υπόθεση της απαγωγής του στρατηγού Κράιπε μπροστά στα μάτια των Γερμανών στρατιωτών του, ιστορία μοναδικού θάρρους, που αποτέλεσε το προϊόν σύμπραξης ομάδας Κρητών αντιστασιακών, με επικεφαλής τους Μανώλη Πατεράκη και Γιώργο Τυράκη (στους οποίους αργότερα προστέθηκαν οι Αντώνης Ζωιδάκης, Αντώνης Παπαλεωνίδας, Στρατής Σαβιολάκης, Ηλίας Αθανασάκης, Νίκος Κόμης και άλλοι), αλλά και των Άγγλων σαμποτέρ, Πάτρικ Λη Φέρμορ και Γουίλιαμ Στάνλεϊ Μος, θεωρήθηκε σύμβολο της Κρητικής αντίστασης και παράδειγμα ως προς το πώς πολεμούν οι Κρήτες αλλά, και γενικότερα, οι Έλληνες, όταν η ανάγκη το απαιτεί.

Β. Η εν λόγω αντιστασιακή δράση των ηρωικών Προγόνων σας, με αποκορύφωμα τη συμμετοχή τους στην «υπόθεση Κράιπε», έδωσαν την αφορμή στον Διοικητή του Φρουρίου Κρήτης, Στρατηγό Χ. Μίλλερ, προκειμένου αυτός να διατάξει την ισοπέδωση των Ανωγείων και την εκτέλεση κάθε άρρενος Ανωγειανού που θα βρισκόταν σε απόσταση 1 χιλιομέτρου από τα Ανώγεια. Το απόγευμα της 12^{ης}

Αυγούστου οι άνδρες των Ανωγείων, αφού ειδοποιήθηκαν ότι έρχονται πολλοί Γερμανοί, έφυγαν από τα Ανώγεια, κι έτσι αποφεύχθηκαν περισσότερες εκτελέσεις. Την επόμενη ημέρα, στις 13 Αυγούστου, οι Γερμανοί, αφού πρώτα περικύκλωσαν το χωριό, διέταξαν τους κατοίκους που είχαν μείνει σ' αυτό – περίπου 1500- ν' αναχωρήσουν μέσα σε μισή ώρα προς την κατεύθυνση του Γενή Κααβέ και να διασκορπισθούν σε διάφορα χωριά της Ρεθύμνης. Ακολούθως, προέβησαν σε γενική λεηλασία του χωριού. Στην συνέχεια, έκαιγαν κάθε οικία χωριστά και μετά την ανατίναζαν με δυναμίτιδα. Κάθε νύχτα, οι Γερμανοί αποσύρονταν στα Σείσαρχα και το πρωί επέστρεφαν σ' Ανώγεια, για να συνεχίσουν το καταστροφικό τους έργο. Το μέγεθος της λεηλασίας θα το κατανοήσει κανείς, όταν λάβει υπ' όψιν ότι αυτή διήρκησε από τις 13 Αυγούστου έως τις 5 Σεπτεμβρίου 1944. Κατά την διάρκεια της διαρπαγής, οι Γερμανοί δολοφόνησαν ουσιαστικώς εντός της κωμόπολης των Ανωγείων τον Γ. Σπιθούρη, τους παράλυτους εξαδέλφους Κωνσταντίνο και Ιωάννη Ξυλούρη (ή Κίτρη), τον υπέργηρο Νικόλαο Αεράκη, τον νοητικώς πάσχοντα (λόγω τραύματος της κεφαλής) Εμμανουήλ Ι. Σαλούστρο, ενώ πολλοί άνδρες επίσης δολοφονήθηκαν στα πέριξ. Από τις γυναίκες, δύο αδελφές, η χήρα Εμμ. Καλλέργη και η χήρα Εμμ. Καβλέντε, καθώς και η κωλή Ειρήνη Καραϊσκού και η Ευαγγελία Ιω. Παπασπαράκη, αρνήθηκαν ν' αποχωρήσουν, οπότε κήκκαν μέσα στις οικίες τους και καταπλακώθηκαν από τα ερείπια των οικιών τους, που ακολούθως ανατινάχθηκαν. Από τις 940 οικίες των Ανωγείων, δεν απέμεινε ούτε μία.

Γ. Συνολικά, από το 1941 έως και το 1944, στην περίοδο της Κατοχής και του αγώνα κατά των Γερμανών κατακτητών, εκτελέσθηκαν απ' αυτούς 117 Ανωγειανοί. Εις αναγνώριση της μεγάλης αυτής θυσίας των Ανωγειανών, το 1946 η Πολιτεία κήρυξε τα Ανώγεια Ιστορικό Δήμο και τα τίμησε με την απονομή του πολεμικού Σταυρού Α' Τάξεως.

III. Στο σημείο αυτό ας μου επιτραπεί, επιπροσθέτως, να επαναλάβω την πάγια άποψή μου για το ζήτημα των γερμανικών αποζημιώσεων. Η Ελλάδα θεωρεί διαχρονικώς ότι

οι απαιτήσεις που αφορούν το κατοχικό δάνειο και τις αποζημιώσεις είναι πάντα νομικώς ενεργές και δικαστικώς επιδιώξιμες. Αυτή η θέση δεν υποστηρίζεται από την Ελλάδα μόνο για οικονομικούς λόγους. Το έχω τονίσει πάντοτε: Την εντάσσουμε στο πλαίσιο του διεθνούς νομικού πολιτισμού. Και μέσα σε αυτόν τον διεθνή νομικό πολιτισμό, αλλά και τον ευρωπαϊκό νομικό πολιτισμό, θα πρέπει να υπάρξει δίκαιη λύση.

IV. Τιμώντας σήμερα την 73^η επέτειο μνήμης του τρίτου εκ των τριών Ολοκαυτωμάτων που βίωσαν στη μακραίωνη Ιστορία τους τα ηρωϊκά Ανώγεια, διαπιστώνουμε, για πολλοστή φορά, ότι για εμάς, τους Έλληνες, η ελευθερία αποτελεί υπαρξιακή αρχή και άρα τρόπο ζωής. Όταν οι περιστάσεις το απαιτούν, γινόμαστε «και παρά δύναμιν τολμηταί και παρά γνώμην κινδυνευταί και εν τοις δεινοίς ευέλπιδες», κατά τον Θουκυδίδη. Αυτήν την αλήθεια οφείλουν να την γνωρίζουν εχθροί και φίλοι. Η Ελλάδα ανήκει στην Ευρωπαϊκή Ένωση και μάλιστα στον σκληρό πυρήνα της, την Ευρωζώνη. Συμπεριφέρεται στη διεθνή πολιτική ζωή με απόλυτο σεβασμό στο Ευρωπαϊκό και το Διεθνές Δίκαιο, στο σύνολό τους. Είναι δηλαδή δύναμη που εργάζεται για την Ειρήνη και την Ανάπτυξη τόσο στην εγγύς περιοχή των Βαλκανίων και της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, όσο και στο ευρύτερο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πλην, όμως, εάν χρειασθεί, εμείς, οι Έλληνες, είμαστε έτοιμοι να υπερασπισθούμε αποτελεσματικά τα σύνορα, το έδαφος και την κυριαρχία της Πατρίδας μας, που αποτελούν και σύνορα, έδαφος και κυριαρχία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Κύριε Δήμαρχε,

Αναχωρώντας από τα Ιστορικά και πανέμορφα Ανώγεια, με τον άκρως τιμητικό τίτλο του Επίτιμου Δημότη της πόλης σας, θέλω να σας διαβεβαιώσω ότι όσα εξέθεσα θα αποτελέσουν καθοριστικής σημασίας δείκτη πορείας κατά την άσκηση των καθηκόντων μου. Επιπλέον, παίρνω μαζί μου, στις νοερές αποσκευές μου, τις καλύτερες αναμνήσεις της έξοχης φιλοξενίας που μου επιφυλάξατε, για την οποία και πάλι ειλικρινώς σας ευχαριστώ.